

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Філософський факультет
кафедра філософії, соціології і релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етика та естетика

Освітня програма

«Інструментально-виконавське мистецтво»

Першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

галузі знань 02 Культура і мистецтво

Освітня кваліфікація: бакалавр музичного мистецтва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” 08. 2021 р.

м.Івано-Франківськ-2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу.
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Етика та естетика
Викладач	Білоус Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	0990946730
E-mail викладача	sbilous7@gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.2. Вибіркові дисципліни
Обсяг дисципліни	90 год.
Кількість кредитів ECTS	3
Консультації:	

2. Анотація до курсу.

Етика і естетика належить до світоглядних дисциплін. Її часто називають практичною філософією і вивчають не тільки для того, щоб дізнатися, що таке, наприклад, доброчинство, краса, а насамперед для того, щоб бути доброчинними і чинити красиво. Зміст етики і естетики — це знання, реалізовані в ставленні особистості до інших людей, суспільства й природи.

Етика і естетика не обмежується лише теорією, а розуміється як «мистецтво жити».

“Етика та естетика” посідає важливе місце в системі підготовки бакалаврів за спеціальністю 014.12 «Образотворче мистецтво» через специфічну науково-практичну спрямованість на опанування студентами системи етико-естетичних знань, умінь та навичок для особистих і фахових цілей.

Основними формами вивчення дисципліни „Етика та естетика” є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів. Матеріал навчальної дисципліни спрямований на творче осмислення етичних та естетичних моделей особистісної та фахової діяльності.

Курс «Етика та естетика» передбачає виконання 30 аудиторних годин, 60 год. – для самостійної роботи студентів. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредити ЄКТС.

3. Мета: формування етичної та естетичної обізнаності студентів.

Цілі курсу «Етика та естетика»:

- осмислення студентами етичного та естетичного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує пізнавальні інтереси як важливі для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця;

- формування уміння орієнтуватися у світі людських відносин і художньо-естетичного життя з позицій гуманізму.

Завдання курсу:

- навчити, що етика та естетика як філософські науки є необхідною складовою формування світовідчуття та світорозуміння творчо спрямованої особистості;
- поглиблювати знання студентів про людину та моральні взаємини в суспільстві, основні моральні норми та цінності українського суспільства та людства, правила етикету, правила культури поведінки;
- удосконалювати вміння керуватися в поведінці моральними нормами та цінностями, виявляти дружелюбність, ввічливість, повагу й чуйність до інших, толерантність та милосердя, відрізнити моральність та аморальність, дотримуватися етикетних норм у повсякденному житті, контролювати, оцінювати та регулювати свої взаємини з іншими, здійснювати вибір у складних життєвих ситуаціях, орієнтуючись на моральні цінності;
- формувати позитивне ставлення й мотивацію до застосування моделей поведінки, орієнтованих на моральні цінності українського суспільства та людства в цілому;
- збагачувати досвід морально-етичних й естетичних взаємин з однолітками, батьками, педагогами, знайомими й незнайомими людьми;
- довести, що мораль та мистецтво є унікальними засобами гармонізації особистості, оскільки інтегрують різні її аспекти – свідомі та позасвідомі, тілесні й емоційночуттєві, раціональні та інтуїтивні – в цілісний процес етичного та естетичного сприйняття;
- розкрити зв'язок між етикою та естетикою;
- проаналізувати мораль та мистецтво як специфічні форми соціальної комунікації;
- розвивати бажання розпізнавати етичні та естетичні проблеми сучасності.

Міждисциплінарні зв'язки: Філософія, Історія української культури; а також фахові дисципліни спеціальності 025Музичне мистецтво, що торкаються проблем етичного й естетичного в мистецтві.

4. Результатив навчання(компетентності)

У результаті вивчення «Етики та естетики» студент повинен знати найвищі моральні цінності людини; загальні та прикладні моральні поняття; специфіку культури поведінки майбутнього фахівця; історію розвитку етичної і естетичної думки; історичні етапи та особливості творів мистецтва як креативної форми дозвілля, а також як засобу морального виховання, що розвиває внутрішній світ сучасної людини; структуру етичного і естетичного знання; основні художні напрями та стилі сучасного мистецтва, їх етичну забарвленість.

Студенти повинні вміти пізнавати і розвивати моральний і естетичний досвід; аналізувати проблему морального вибору на конкретних прикладах власного життя; сприймати мистецтво як унікальний засіб гармонізації особистості; реалізовувати набутий етичний та естетичний досвід як допоміжний засіб створення успішного професійного іміджу; орієнтуватися в просторі художніх практик сьогодення; творчо користуватися набутими знаннями в професійній діяльності фахівця; розвивати та удосконалювати комунікативні можливості особистості; - використовувати етичні норми і цінності в створенні позитивного простору особистісних.

У результаті вивчення дисципліни «Етика та естетика» у студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ФК3: Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;

ФК5: Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

Програмні результати навчання:

ПРН4: аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;

ПРН12: володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;

ПРН15: демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

5. Організація навчання курсу.

Обсяг курсу «Етика та естетика»	
Лекції	20
Практичні заняття	10
Самостійна робота студентів	60

Ознаки курсу:

Навчальний курс (рік навчання): 1; Семестр: 2.

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво. Нормативний / вибірковий: вибірковий.

5.1. Тематика курсу:

Назви навчальних тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			С.р.
Л.		П.	Інд.		
Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні особливості етики та естетики					
1. Предмет етики в системі філософського знання.		2			
2. Предмет естетики в системі наукового знання.		2			
3. Історія розвитку етичної й естетичної думки.		4	2		10
4. Загальні морально-етичні й естетичні поняття.		2			10
5. Морально-етичні й естетичні цінності людини.		2	2		10
Змістовий модуль 2. Прикладне значення етики і естетики					

6.Етична й естетична діяльність. Практичне значення етичних й естетичних понять.		2	2		10
7.Етико-естетичні пошуки і самовизначення людини. Етичний і естетичний досвід.		2	2		10
8.Морально-етичні й естетичні проблеми сучасності.		4	2		10
Усього годин	90	20	10		60

Змістовий модуль 1:

Теми і плани занять (протягом семестру):

Тема 1. Предмет етики в системі філософського знання.

Лекція. 2 години.

План:

1. Етика як філософське знання. Структура етичного знання. Завдання етики.
2. Понятійне визначення моралі. Специфічні ознаки моралі.
3. Структура моралі.
4. Основні функції моралі.
5. Категорійно-понятійний апарат етики.

Основна література:

1. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. Панченко В. І. – К.: 2014. – 432 с.
2. Естетика: Навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. - К.:, 2014. - 613 с.
3. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.
4. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с. 5.Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.

Тема 2. Предмет естетики в системі наукового знання.

Лекція – 2 години

План:

1. Походження поняття «естетика». Завдання естетики як науки.
2. Предметне поле сучасної естетики.
3. Функції естетики.
4. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків. Інтеграція естетики з етикою, культурологією, психологією.
5. Зв'язок естетики із загально-світоглядною проблематикою.
6. Категорійно-понятійний апарат естетики.

Основна література:

1. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. Панченко В. І. – К.: 2014. – 432 с.

2. Естетика: Навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. - К.:, 2014. - 613 с.
3. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.
4. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред.. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с.
5. Титаренко И.Н. Эстетика: Учебное пособие / Титаренко И.Н. - Таганрог, 2006. – 225 с.
6. Естетика: навч. посіб. / Анучина Л. В., Бузова О. К., Уманець О. В., Шило О. В.; за ред. Л. В. Анучиної та О. В. Уманець. — Х. : Право, 2010. — 232 с. 7. Естетика : навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Тема 3.

Лекційне заняття – 4 години.

План:

1. Моральнісні ідеали та норми античності.
2. Естетика античності. Елліністична естетика.
3. Духовно-етичні цінності християнства.
4. Середньовічна естетика.
5. Особливості моральнісного розвитку Відродження та Реформації.
6. Естетика Відродження: основні ідеї.
7. Естетика класицизму та Просвітництва: основні ідеї.

Тема 3.

Практичне заняття – 2 години.

План:

1. Етичні й естетичні цінності в художній культурі України ХІХ століття.
2. Образи етичного й естетичного у творчості видатних українських художників ХІХ ст.
3. Образи етичного й естетичного у творчості видатних українських художників початку ХХ ст.
4. Етика й естетика пізнього модерну.
5. Особливості розвитку, тенденції постмодерної етики й естетики .

Методи опитування теми 3:

- Усні відповіді / або тестування (за вибором студента)
- Оцінка – в межах «5» балів.

Основна література:

Основна література до курсу :

1. Ларіонова В. К. Історія етичних учень: посібник / Ларіонова В. К. – Івано-Франківськ – 2004. – 192 с.
2. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред.. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с.

Тема 4. Загальні морально-етичні й естетичні поняття. Лекційне заняття – 2 год.

План:

1. Проблематика добра і зла. Справедливість. Совість.
2. Прекрасне. Трагічне.
3. Комічне (гумор; іронія; сатира; сарказм; гротеск).
4. Естетична свідомість: структура, функції.
5. Естетичні почуття.

Основна література:

Основна література до курсу :

1. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.
2. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с.
3. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.
4. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Тема 5. Морально-етичні й естетичні цінності людини.

Лекційне заняття – 2 год.

План:

1. Ієрархія цінностей. Товариськість. Дружба.
2. Любов як етична й естетична категорія та цінність.
3. Відображення поняття любові у творах мистецтва.
4. Щастя як моральна категорія. Образи щастя у творах мистецтва.

Тема 5.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Моральні цінності сім'ї та шлюбу.
2. Естетичні смаки. Естетичні ідеали.
3. Розпізнавання етичного й естетичного у творах образотворчого мистецтва основних художніх напрямів і стилів.

Основна література:

1. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.
2. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с.
3. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.
4. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Змістовий модуль 2. Прикладне значення етики і естетики.

Тема 6. Етична й естетична діяльність. Практичне значення етичних й естетичних понять.

Лекційне заняття – 2 год.

План:

1. Моральна діяльність: особливості, структура.
2. Вчинок як об'єкт етичного аналізу

3. Етична й естетична оцінки вчинку.
4. Задоволення та насолода як морально-етичні й естетичні поняття.

Тема 6. Етична й естетична діяльність. Практичне значення етичних й естетичних понять.

Практичне заняття – 2 години.

План:

1. Благодійність і милосердя.
2. Гуманізм. Волонтерство.
3. Насильство і ненасильство.
4. Естетична діяльність в умовах сьогодення. Індустрії краси.

Методи опитування теми 5:

- Усні відповіді / або тестування (за вибором студента)
- Оцінка – в межах «5» балів.

Основна література:

Основна література до курсу :

1. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. Панченко В. І. – К.: 2014. – 432 с.
2. Естетика: Навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. - К.:, 2014. - 613 с.
3. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.
4. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с. 5. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Тема 7. Етико-естетичні пошуки і самовизначення людини. Етичний і естетичний досвід.

Лекційне заняття – 2 год.

План:

1. Сенс життя як етична проблема.
2. Моральний ідеал. Зразок моральної особистості.
3. Структура морального ідеалу та його історичне становлення.
4. Моральна особистість.
5. Типи особистостей: «споживацький тип», «конформістський тип», «аристократичний тип», «героїчний тип», «релігійний тип».

Тема 7. Етико-естетичні пошуки і самовизначення людини. Етичний і естетичний досвід.

Практичне заняття – 2 години.

План:

1. Егоїзм як моральна категорія.

2. Користь як практика життя. Моральна необхідність і свобода вибору.
3. Свобода і моральна відповідальність за поведінку.
4. Естетичні ідеали. Досвід естетичної життєдіяльності.

Методи опитування теми 5:

- Усні відповіді / або тестування (за вибором студента)
- Оцінка – в межах «5» балів.

Основна література:

Основна література до курсу :

1. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. Панченко В. І. – К.: 2014. – 432 с.
2. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.
3. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Тема 8. Морально-етичні й естетичні проблеми сучасності Лекційне заняття – 2 год.

План:

1. Етичні й естетичні проблеми сучасної цивілізації.
2. Моральне осмислення екологічних проблем.
3. Екологічна естетика й екологічна етика.
4. Етичні проблеми в контексті розвитку біотехнологій.

Тема 8.

Практичне заняття – 2 години.

План:

1. Масові комунікації та їх вплив на етичну й естетичну свідомість особистості.
2. Етичне й естетичне у соціальних комунікаціях періоду сучасності.
3. Етика й естетика реклами.
4. Етичне виховання і розвиток особистості.
5. Естетичне виховання і розвиток особистості.

Методи опитування теми 5:

- Усні відповіді / або тестування (за вибором студента)
- Оцінка – в межах «5» балів.

Основна література:

1. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Етика та естетика» [Ел. ресурс] / http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2014/09/9364_1411029985_konspekt_lektsij_etika_ta_estetika.pdf
2. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.
3. Естетика: навч. посіб. / Анучина Л. В., Бутова О. К., Уманець О. В., Шило О. В. — Х. : Право, 2010. — 232 с. 4. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

5.2.ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ до курсу «Етика та естетика»:

- Етика як філософське знання.
- Структура етичного знання.
- Завдання етики.
- Понятійне визначення моралі.
- Специфічні ознаки моралі.
- Структура моралі.
- Основні функції моралі.
- Категорійно-понятійний апарат етики.
- Походження поняття «естетика».
- Завдання естетики як науки.
- Предметне поле сучасної естетики.
- Функції естетики.
- Естетика в структурі міжпредметних зв'язків.
- Інтеграція естетики з етикою, культурологією, психологією.
- Зв'язок естетики із загально-світоглядною проблематикою.
- Категорійно-понятійний апарат естетики.
- Моральнісні ідеали та норми античності.
- Естетика античності. Елліністична естетика.
- Духовно-етичні цінності християнства.
- Середньовічна естетика.
- Особливості моральнісного розвитку Відродження та Реформації.
- Естетика Відродження: основні ідеї.
- Естетика класицизму та Просвітництва: основні ідеї.
- Етичні й естетичні цінності в художній культурі України ХІХ століття.
- Образи етичного й естетичного у творчості видатних українських художників ХІХ ст.
- Образи етичного й естетичного у творчості видатних українських художників початку ХХ ст.
- Етика й естетика пізнього модерну.
- Особливості розвитку, тенденції постмодерної етики й естетики .
- Проблематика добра і зла. Справедливість. Совість.
- Прекрасне. Трагічне.
- Комічне (гумор; іронія; сатира; сарказм; гротеск).
- Естетична свідомість: структура, функції. Естетичні почуття.
- Ієрархія цінностей. Товариськість. Дружба.
- Любов як етична й естетична категорія та цінність.
- Відображення поняття любові у творах мистецтва.
- Щастя як моральна категорія.
- Образи щастя у творах мистецтва. - Моральні цінності сім'ї та шлюбу.
- Естетичні смаки. Естетичні ідеали.
- Розпізнавання етичного й естетичного у творах образотворчого мистецтва основних художніх напрямів і стилів.
- Вчинок як об'єкт етичного аналізу
- Етична й естетична оцінки вчинку.
- Задоволення та насолода як морально-етичні й естетичні поняття.

- Благодійність і милосердя.
- Гуманізм.
- Волонтерство.
- Насильство і ненасильство.
- Естетична діяльність в умовах сьогодення. Індустрії краси.
- Сенс життя як етична проблема.
- Моральний ідеал.
- Зразок моральної особистості.
- Моральні ідеали.
- Морально-досконала особистість: шляхи розвитку.
- Типи моральних особистостей: «споживацький тип», «конформістський тип», «аристократичний тип», «героїчний тип», «релігійний тип».
- Егоїзм як моральна категорія.
- Користь як практика життя.
- Моральна необхідність і свобода вибору.
- Свобода і моральна відповідальність за поведінку.
- Естетичні ідеали.
- Досвід естетичної життєдіяльності.
- Етичні й естетичні проблеми сучасної цивілізації.
- Моральне осмислення екологічних проблем.
- Екологічна естетика.
- Етичні проблеми в контексті розвитку біотехнологій.
- Масові комунікації та їх вплив на етичну й естетичну свідомість особистості.
- Етичне й естетичне у соціальних комунікаціях періоду сучасності.
- Етика й естетика реклами.
- Етичне виховання і розвиток особистості.
- Естетичне виховання і розвиток особистості.

6. Система оцінювання знань з теоретичного курсу «Етика та естетика».

Форма контролю – залік.

Контроль	Шкала балів на практичн ому занятті	Аудиторна робота	Самостійна робота студента	Всього балів
Бал	«5»	5	5	
Ваговий коефіцієнт		10	10	
Максимальна кількість балів		50	50	«100»

Підсумкова шкала оцінювання з дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C	задовільно	
60-69	D		
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Самостійна робота студента оцінюється у межах 50 балів.

1. План-конспект аудиторних занять;
2. Словник до теми аудиторних занять;
3. Презентація з актуальних питань етики й естетики (тема за вибором студента).

Види роботи з «Етика та естетика», методи контролю; бали.

- 1) аудиторна робота (лекції, практичні (семінарські) заняття) (50 балів);
- 2) самостійна робота студентів (50 балів).

Сумарно, оцінки за практичні заняття і самостійну роботу студента складають підсумок балів з дисципліни «Етика та естетика».

7. Політика курсу.

Політика курсу «Етика та естетика» передбачає активне відвідування аудиторних занять, самостійну роботу студента, виконання запланованих завдань аудиторних занять, підготовка, виконання і захист самостійної роботи студента.

Студенти, що з певних причин пропустили одне чи більше занять, зобов'язуються відпрацювати тему, добре орієнтуватись у програмових вимогах до теми, пройти поточну форму контролю.

8. Рекомендована література. Основна

література:

6. Етика та естетика: Навчальний посібник / За ред. Панченко В. І. – К.: 2014. – 432 с.
7. Естетика: Навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. - К.: 2014. - 613 с.
8. Курс лекцій і методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Етика та естетика” / Укл.: Фесенко Г.Г. – Харків, 2009. – 36 с.

9. Ларіонова В. К. Історія етичних учень: посібник / Ларіонова В. К. – Івано-Франківськ – 2004. – 192 с.
10. Малахов В. А. Етика: курс лекцій / В. А. Малахов. – Острог, 2014. – 214 с.
11. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Етика та естетика» [Ел. ресурс] / http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2014/09/9364_1411029985_konspekt_lektsij_etika_ta_estetika.pdf
12. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М., та ін. Етика і естетика: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Петрушенка. – Львів, 2015, - 304 с.
13. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М.Г. Тофтул. – Житомир, 2014 р. – 416 с.
14. Титаренко И.Н. Эстетика: Учебное пособие / Титаренко И.Н. - Таганрог, 2006. – 225 с.
15. Естетика: навч. посіб. / Анучина Л. В., Бурова О. К., Уманець О. В., Шило О. В.; за ред. Л. В. Анучиної та О. В. Уманець. — Х. : Право, 2010. — 232 с. 16. Естетика :навчальний посібник / за ред. Мартиненко Л. Б. – Умань, 2016. – 137 с.

Додаткова література:

1. Городиська Віолета. Виникнення дефініції поняття «Естетичне виховання» у науковій думці. - Історія професійної освіти. – LvivPolytechnicNationalUniversityInstitutionalRepository<http://ena.lp.edu.ua>. – С. 138 – 144.
2. Крисюк Ю. П. Мораль і право: проблеми співвідношення / Ю. П. Крисюк // <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/2208/3/Uzhgor-v19.pdf>.
3. Возняк Т. «Кожен-бо ангел жажливий» або естетика contra етика». «Ї» (незалежний культурологічний часопис), №25/2002. С - 2-10. Павлова Олена. Актуальність естетичного / Олена Павлова //Філософська думка, 2013, № 5. – С. 124 – 133.
4. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія. – К., 2003. – 767 с.
5. Комарова О.О. Соціальна справедливість як основний принцип процесу розподілу соціальних трансфертів / О.О. Комарова // Соціальна політика. – 106 – 112.
6. Кутузова Г. І. Естетичне виховання як засіб творення естетичної культури студентської молоді / Г. І. Кутузова// Філософська антропологія та філософія культури. 24. – 2011. – С. 40 – 44.
7. Кучер Тетяна.Естетична свідомість крізь призму феномена «молодіжної культури»/ Тетяна Кучер // Наукові записки. Серія “Філософія”. Випуск 6. – С. 20 – 27.
8. Ланюк Є. Естетика і політика: форми взаємодії / Є. Ланюк.
9. Мазурик М. Онтологічний вимір етичних категорій добра і зла / Марія Мазурик // <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6396/1/05.pdf>. С. 25 - 31.
10. Омельчук О. М. Гуманістичні уявлення про поведінку людини у філософії епохи відродження / Омельчук О.М. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 3. 2011. – С. 438 – 448.
11. Полухтович Т. Моральні цінності в житті людини / Тетяна Полухтович. - Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2013. – С. 54 – 59.
12. Стеценко Л. Л. Сучасна українська естетика: до визначення тенденцій розвитку / Л. Л. Стеценко // Гуманітарний часопис. - 2013, № 2. – С. 55 – 62.
13. Стукаленко З. Розвиток толерантності в епоху античності та середньовіччя / З. Стукаленко // http://www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2-mizhnarodna-internetkonferentsiya-2014/section-1/1217rozvitok_tolerantnosti_v_epoxy_antichnosti_ta_serednovichchya.

14. Тепенчак Т.М. Естетика тоталітарної культури як засіб маніпуляції свідомістю мас / Т. М. Тепенчак // Гуманітарний часопис.- 2006, № 4. – С.63 – 71.
15. Томашевський Володимир. Естетична культура як соціально-історична категорія/ ВолодимирТомашевський// Педагогіка вищої та середньої школи. – 2013. – Вип. 38. – С. 355 – 361.
16. Тофтул М. Г. Естетичне відношення людини до дійсності / М. Г. Тофтул. – Етика. Естетика. Логіка. – С. 109 – 119.
17. Шульга Тамара. Мовна естетика сільського повсякдення у повісті А. Дімарова «Мажориха» /Тамара Шульга //Культура слова №77. - 2012. – С. 37.
18. Чмут Т. К. та ін. Етика ділового спілкування / Т. К. Чмут та ін. – К.: 2003. – 208 с.
19. Шкурін О. І. Історичні етапи становлення сучасної моралі / О. І. Шкурін // Електронний режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r5/07soissm.pdf>.